

henved et halvt hundrede Aar, siden dette grundlovmæssige Paabud blev givet, og vi ere ikke komne et Skridt fremad paa Vejen. Det ligger da nær at spørge, hvad Skylden er dertil, hvem der egentlig bærer Ansvar for, at vi ikke ere komne videre, end vi ere. Jeg tror, at det maa indrømmes, at i alt Fald for den første Aarrækkes Vedkommende, for Tiden fra Grundlovens Givelse og indtil 1880, har baade Rigsdagen og Regeringen vist deres Interesse for at bringe os ud af det gamle Ujøre. Allerede et Par Aar efter Grundlovens Givelse blev der fra Regeringens Side gjort forberedende Skridt til at faa den bebudede Retsreform paa Dagsordenen. Ligeledes har Folketinget flere Gange udtalt sit levende Ønske i den Retning. Jeg skal ikke komme ind paa en historisk Fremstilling af de resultatløse Stridt, der ere gjorte for at skaffe os en forandret Retsordning, men jeg vil blot minde om et Par betydningsfulde Udtalelser fra Folketingets Side. I Aaret 1861 forelaa der for første Gang i Folketinget Forslag til Omdannelse af Strafferetsplejen. Det var et privat Forslag, som skyldtes den for Sagen saa overordentlig nidkære Høfther Hage. Det Folketingsudvalg, der blev nedsat om Sagen, fandt, at en saadan Reform ikke egnede sig til at fremmes ved privat Initiativ, derfor indstillede Udvalget enstemmig, at Folketinget skulde „udtale sit levende Ønske om snarest mulig at se de af Justitsministeren bebudede Lovforslag til Gennemførelse af Grundlovens Forskrifter Rigsdagen forelagte“. Denne Indstilling blev enstemmig vedtaget i Folketinget. Altsaa for 30 Aar siden var det dette Tings „levende Ønske“, at den bebudede Retsreform snart maatte blive til Virkelighed. Jeg kan ikke tro andet, end at dette Ønske er lige saa levende nu, som det var i 1861, lige saa levende nu i 1891, som det var for 30 Aar siden. Saa Aaret efter — altsaa i 1862 — blev der af Regeringen forelagt for Rigsdagen Forslag til Forandring af Strafferetsplejen. Det Udvalg, som blev nedsat, afgav i Januar 1863 en Betænkning, og det udtalte ved den Leilighed nogle Ord, som jeg tror, vi kunne have godt af endnu den Dag i Dag at lægge os paa Sinde. Vi have gjort adskillige Erfaringer siden, der hyderligere bestræffe Nødtigheden af, hvad det daværende Udvalg udtalte. Det hedder i Udvalgsbetænkningen, at den omhandlede Reform maa betragtes som et stort Skridt til at udvikle og befæste Grundloven, der ikke kan siges at være fuldstændig gennemført, saa længe den bebudede Reform i Retsplejen — hvilken har en saa indgribende Betydning

for den personlige Frihed, for Udviklingen af det statsborgerlige Liv, for Befæstelsen af Tilliden til Domstolene, for Udbredelsen af Agtelse for Loven og Nidkærlighed for at opretholde den — ikke er bleven tilvejebragt.“ Man havde altsaa den Gang fuldt ud Blikket aabent for Reformens overordentlige Betydning. Man arbejdede saa videre paa Sagen, men saa kom Krigen i 1864, og derved gik denne Sag noget i Staa. Efter at Krigen og Forsfatningskampen var fort til Ende, blev Spørgsmaalet taget op paa ny, og det var atter den utrættelige Høfther Hage, der bragte den frem. Disse Forøg paa at løse Spørgsmaalet ad det private Initiativs Vej endtes imidlertid ved en Dagsorden, som blev stillet her i Tinget i Januar 1868 af Mænd fra de forskellige Partier, nemlig af følgende 6 Medlemmer: Borgmester L. C. Larsen, Alberti, Klein, Schjørring, B. Christensen og C. B. Nyholm. Dagsordenen udtalte, at en saa stor og indgribende Reform som den, der var Genstand for de forelagte Lovforslag, væsentlig vilde kunne gennemføres med Held, for Regeringen tog Initiativet dertil, og alle de fornødne Forarbejder forelaa. Endvidere udtalte Dagsordenen, at Reformen ikke blot burde omfatte den kriminelle Retspleje, men tillige den civile. Altsaa det blev fra Folketingets Side enstemmig erkendt, at en saa stor Reform ikke kunde løses ad det private Initiativs Vej, men at Regeringen maatte tage Sagen i sin Haand, og tillige, at Retsreformen ikke burde begrænses til Strafferetsplejen, men ogsaa burde omfatte den civile Retspleje. I Henhold til, hvad der saaledes var passeret, blev der saa af Regeringen nedsat den bekendte og med fuld Høje ansjede Procestkommission i 1868, der udarbejdede de store og gennemgribende Lovforslag til Fremme af den tilsigtede Reform. Disse Lovforslag blev af den nuværende Justitsminister forelagt for Folketinget i 1880. Det er erkendt fra de mest forskellige Sider, at de af Kommissionen udarbejdede og af Ministeren forelagte Reformforslag ere overordentlig dygtige Arbejder. Jeg skal i saa Henseende blot anføre to Vidnesbyrd, som jeg maa antage, man vil erkende for at være ganske særlig ubilbede overfor denne Sag. Det ene er et Vidnesbyrd, som jeg har læst i det Blad, hvortil det ærede Medlem fra Røge (Hørup) har knyttet sit Navn. Dette Blad har jeg set udtale om Forslaget, at det er „et overordentlig fuldstændigt og i de yderste Details gennemarbejdet Lovforslag, som har vundet almindelig Anerkendelse ogsaa i Udlandet, og særlig i Norge er det bleven benyttet